

Izvorni naučni rad
UDK 811.163.42'28

Filip GALOVIĆ (Zagreb)

Hrvatsko katoličko sveučilište – Zagreb
filip.galovic@unicath.hr

GOVOR MJESTA ALJMAŠA

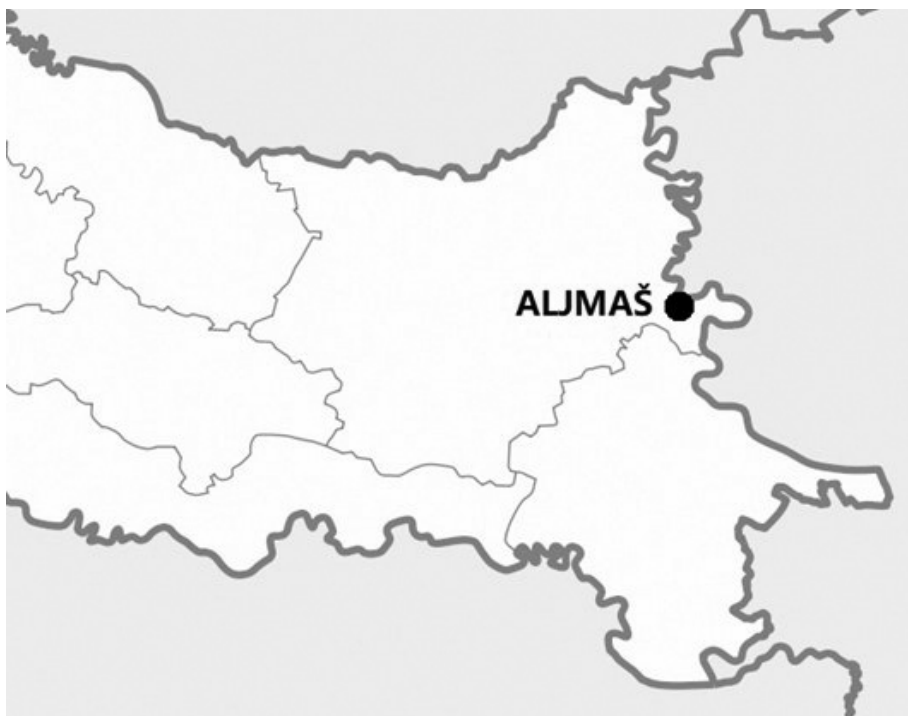
Mjesto je Aljmaš smješteno u Osječko-baranjskoj županiji, a zajedno s Bijelim Brdom, Daljem i Erdutom pripada Općini Erdut. Sve do našega vremena ovaj govor nije dijalektološki opisan premda je o njemu poznata poneka jezična činjenica. U članku¹ se na temelju novijega terenskoga istraživanja podastiru jezične posebnosti aljmaškoga govora na fonološkoj i morfološkoj ravni.

Ključne riječi: *govor Aljmaša, fonologija, morfologija, slavonski dijalekt, štokavsko narječje*

UVOD

Aljmaš se nalazi u Osječko-baranjskoj županiji. Smješten je na obali Dunava, pored ušća Drave u Dunav, u podnožju Erdutskoga brijega. Zajedno s Bijelim Brdom, Daljem i Erdutom pripada općini Erdut. Prema popisu stanovništva iz 2021. u mjestu živi 481 stanovnik. Narod je uglavnom okrenut poljodjelstvu i uzgoju domaćih životinja, ponešto vinogradarstvu, građevinarstvu, trgovini, a i turizam danas uzima maha. Naselje se prvi put spominje još u 14. stoljeću. Svetište je Gospe Aljmaške jedno od najvažnijih hodočasničkih središta u Hrvatskoj. Česta su starosjedilačka prezimena poput *Andričević*, *Būlič*, *Ivánović*, *Komendánović*, *Kováčević*, *Lipovac*, *Matijášević*, *Màtišić*, *Matóšević*, *Mikánovac*, *Pètrović*, a u mjestu ima i drugih prezimena poput *Cindrić*, *Žurkov*, *Miloš*. Narod svoje naselje naziva *Ālmaš*, rabe se etnici *Ālmašac* i *Ālmaškiña* te ktetik *ālmaški*.

¹ Rad je napisan u okviru projekta *Lingvistička geografija Hrvatske u europskome okružju* (LinGeH) (voditeljica: prof. dr. sc. Dunja Brozović Rončević), koji pri Sveučilištu u Zadru financira Hrvatska zaklada za znanost pod brojem HRZZ 3688.

Karta 1. Geografski položaj Aljmaša

1. GOVOR ALJMAŠA U DOSADANJOJ DIJALEKTOLOŠKOJ LITERATURI

O govoru se Aljmaša znade da pripada slavonskomu dijalektu i samo se parcijalno spominje u nekim dosadanjim radovima, no nije zasebno opisan. Tako ga, primjerice, Stjepan Sekereš (1977: 190) u studiji *Akcentatske zone slavonskog dijalekta* uključuje u XVI. akcentatsku skupinu kojoj je svojtvena novoštokavska akcentuacija (usp. 4.4.7.). U radu se *Areali ikavskog, ekavskog i ijekavskoga govora u slavonskom dijalektu* istog autora saznaje da govori Aljmaša i susjednoga Erduta jesu ekavski, a i Ljiljana Kolenić u radu *Slavonski dijalekt* ova dva govora spominje kao ekavske punktove (1997: 105). Josip Lisac u knjizi *Hrvatska dijalektologija 1.* bilježi: „Podravskom tipu priključuju se i govori Erduta i Aljmaša istočno do Osijeka“ (2003: 31). Vrijedno je spomenuti da je Stjepan Sekereš u drugoj polovini prošloga stoljeća ispunio upitnik za tadanji *Srpskohrvatski dijalektološki atlas*, ali rezultati tih istraživanja nisu objelodanjeni.

2. RECENTNO ISTRAŽIVANJE ALJMAŠKOGA GOVORA

U proljeće sam i ljeto 2023. u okviru projekta *Lingvistička geografija Hrvatske u europskome okružju* (voditeljica: prof. dr. sc. Dunja Brozović Rončević), koji je odobren i financiran od Hrvatske zaklade za znanost, boravio više dana u Aljmašu, gdje sam za zadatak imao temeljito istražiti taj govor. Pored slobodnih razgovora, ispunih upitnik za *Hrvatski jezični atlas*, kao i dodatni upitnik *LinGeh* s ovoga projekta. Imao sam pet izvornih govornika starije i srednje životne dobi, muškaraca i žena, koji su rado prihvatili susrete i obradovali se istraživanju i prikupljanju ovoga narodnoga blaga.² Također sam po naselju nevezano razgovarao s pojedinim mještanima, čime sam nastojao dobiti što širu sliku o stanju ovoga mjesnoga govora.

Na temelju prikupljenoga materijala uvidio sam da je govor Aljmaša danas uzdrmani govor, gdje su povijesni kontakti, migracije, Domovinski rat i progonstvo, utjecaj standardnoga jezika i drugi nanosi sa strane napravili svoje. Ne smije se zanemariti ni položaj Aljmaša gdje se u susjedstvu sudaraju govori slavonskoga dijalekta s onima iz istočnohercegovačkoga dijalekta, ali ima i drugih nacionalnih kolektiva (Srbi, Mađari). Ipak je, unatoč svemu nabrojenomu, opservirani govor i danas punktom slavonskoga dijalekta jer su mnoge njegove osobitosti, poglavito kod starijega naroda, čvrsto utkane u strukturu govora i opiru se nestajanju.

U ovome se radu na temelju recentnoga terenskoga istraživanja prezentiraju jezične specifičnosti aljmaškoga govora na fonološkoj i morfološkoj ravni.

3. FONOLOGIJA

3.1. Vokalizam

3.1.1. Inventar

Vokalski se sustav aljmaškoga govora svodi na pet vokala u dugim slogovima: *ī, ē, ā, ō, ū*, i pet vokala u kratkim slogovima: *i, e, a, o, u*.

Funkciju silabema ima i *r*, koji može biti dug i kratak (v. niže).

3.2.1. Realizacija

Vokali se realiziraju kao srednje vrijednosti.

² Osobito sam zahvalan Aljmaškinji Mireli Ravas, etnologinji i antropologinji, koja me pored mnogih dijalektoloških, etnoloških i drugih razgovora srdačno uputila na govornike i pratila u mojemu terenskomu radu.

3.3.1. Distribucija i podrijetlo

3.3.1.1. Distribucija je vokalskih fonema većinom slobodna: svaki se od njih, u načelu, može naći u inicijalnoj, medijalnoj i finalnoj poziciji, ispred i iza bilo kojega konsonanta, ali se ne mogu pojaviti uz silabem *r*.

3.3.1.2. Dugi vokali mogu stajati pod dugim akcentom (*glávē* Gsg., *izbūše* 3pl. praes., *svēt, záperak*) i u dugome nenaglašenoj slogu koji se može ostvariti ispred akcenta u dosta rijetkim slučajevima (*glāvôm* Isg., *požūtī* 3sg. praes., *skūtē* Apl.) te nakon akcenta (*komádā* Gpl., *pedēsēt, písō* pr. r. m. sg., *ūlār*).

3.3.1.3. Kratki vokali mogu stajati pod kratkim akcentom (*čōšak, kēsten, rešēto, ūlicama* Lpl.) te ispred i iza akcenta (*burénce, kišūrīna, klēkni* 2sg. imper., *pokušāvaš*).

3.3.1.4. Vokali se u inicijalnoj poziciji prigodice mogu likvidirati, npr. *bilo je šūme vāmo; nāki māli sànduk; vāki sīr kōzji*.

3.3.1.5. Vokali se u medijalnoj poziciji prigodice mogu likvidirati, npr. *kōlko bi skūvala*.

3.3.1.6. Vokali se u finalnoj poziciji prigodice mogu likvidirati, npr. *kāk je mēn?; nek nēko káže; nūma je dōst; znām ga sām po sličī*. U infinitivima se pretežito eliminira finalni vokal, npr. *izbrōjat, ōbesit, pōdić*, no danas cirkuliraju i puni oblici. Jednako je u glagolskome prilogu sadašnjemu, npr. *pēvajuć* pored *pēvajućī*.

3.3.1.7. Nije rijetka pojava da se dva vokala mogu ostvariti uzastopce: *autóbus, beloūška, brāon 'smeđ', gostióna, iz kamióna, neòdgojen, pāuk, praūnuk, rāonik, reumātičar, zāova* iako u određenim prilikama dolazi do razbijanja zijeve: *čētīnājst, pētnājst; pōkiso, zāggrto, sónice*. Eliminacijom se fonema *x* zijev u izvjesnim slučajevima može održati, npr. *graòrica, griòta, māuna*. U nalazu je *Dōve* 'blagdan koji se slavi pedeseti dan po Uskrsu, Duhovi' skup *uo* nakon eliminacije *x* kontrahiran u *ō*. Skup je *aa* nakon eliminacije *x* u primjerima tipa *grā* Gsg. kontrahiran u *ā*.

3.3.1.8. Silabem *r* obično stoji između dvaju konsonanta: *bydášce, mřkva, ráskršće, sřpañ, třči* 2sg. imper. Malobrojne su potvrde s inicijalnim *r*, npr. *rřā*.

3.3.1.9. Primjeri:

Dugi vokali (akcentirani i neakcentirani):

- *ī*: *kīša* Gpl., *fīčkali* pr. r. m. pl., *gōdīšte, obřžu* 3pl. praes.
- *ē*: *némaju, sēno, skrēneš* 2sg. praes., *zōvē* 3sg. praes.
- *ā*: *čēlādetu* Dsg., *lāktu* Lsg., *prōdāj* 2sg. imper., *razvlāčīte* 2pl. praes.
- *ō*: *jēdnōg, motōrā* Gpl., *nóžēva* Gpl., *ōdamo* 1pl. praes.
- *ū*: *cūrī* 3sg. praes., *pēcūrka, pļūsak, túžila* pr. r. f. sg.
- *ř*: *cřna* pr. Nsg. odr. f., *křpa* Gpl., *sřž, vřšīli* pr. r. m. pl.

Kratki vokali (akcentirani i neakcentirani):

- *i*: *bàrica*, *pìjac*, *prâznik*, *tîšjer* 'stolar'
- *e*: *jarèbica*, *lěšňaku* Lsg., *mòžemo* 1pl. praes., *slezèna*
- *a*: *nanèse* 3sg. praes., *pijàndura*, *tàlas*, *tkàla* pr. r. f. sg.
- *o*: *kòtlić*, *stòmāk*, *prìsvòjili* pr. r. m. pl., *šogòrica*
- *u*: *bùkva*, *ćùpriji* Lsg., *guštèraća*, *plüg*,
- *r*: *dřlaća*, *gřlica*, *křtina* 'krtica', *sàtrta* pr. t. Nsg. neod. f.

3.3.1.10. Govor Aljmaša svojim temeljem ide u ekavske govore: *dèver*, *dvè*, *kòleno*, *izlécit*, *lék*, *lěšňak*, *mèra*, *měsec*, *méšat*, *měšina*, *odélo*, *pésak*, *pètlić*, *plésan*, *pretáčete* 2pl. praes., *pripovédamo*, *rèpa*, *sěme*, *sètit se*, *snéžan* (*dân*), *sréda*, *svét*, *tèram*, *vréme*, *zdèla* iako treba upozoriti da je govore danas prilično preplavljen i jekavskim formama, pa se stječe dojam fluktuacije.

Vokal *e* stoji i u nekih priloških riječi poput *lāne*, *odávde*, *óvde*, *pòsle* itd., no vokal *e* u svim nabrojenim riječima ne mora biti odraz jata. U nalazima *kòleba* i *vème* riječ je o sekundarnome jatu.

Ikavizmi su rjeđe zastupljeni, npr. *divōjka*, *pròvrit*, *sikira*, *žvit*.³

U imenici *òra* na mjestu jata stoji vokal *a*.

3.3.1.11. Vokal *a* nastupa kao kontinuata negdašnjega šva: *dân*, *dànas*, *dàska*, *gòrak*, *lāž*, *màgla*, *sèdam*, *šipak*, *ùzak*, *vòsak*.

3.3.1.12. Vokal *u* zaposjeo je mjesto stare sonantne likvide *l* (*l̥*), kao i nazala stražnjega reda *ɔ*: *bùva*, *dužina*, *jàbuka*, *mùzlica*, *pùzat*, *vùna*; *bùdeš*, *gùsenica*, *gùska*, *òbruč*, *rùb*, *tùp*, *tùžba*, *vručina*.

3.3.1.13. Stari je prednji nazal *ɛ* u svim pozicijama i primjerima supstituiran vokalom *e*: *déte*, *gòvedina*, *gréda*, *ime*, *jéčam*, *jèzik*, *měso*, *zàčēt*, *žédan*, *žètva*.

3.3.1.14. Odraz *və(-)* u premoćnome je dijelu ovjera vokal *u*: *u bùretu*, *udòvica*, *ùnuk*, *Ùskrs*, *útorak*, *ùveće*, *ùžēt*. Razvoj *va* evidentiran je u izoliranome primjeru *vāš*, koji je poznat mnogim govornicima slavonskoga dijalekta.

3.3.1.15. Premda veći broj govora slavonskoga dijalekta zna za izmjenu stare korijenske sekvencije *ra* u *re* u leksemu *vrebac*, Aljmašci govore *vrábac*, dakle sa sekvencijom *ra*.

3.4. Konsonantizam

3.4.1. Inventar

Konsonantski sustav aljmaškoga govora raspolaže ovim fonemima: *b*, *p*, *m*, *v*, *f*, *d*, *t*, *c*, *z*, *s*, *l*, *n*, *ć*, *č*, *ž*, *š*, *r*, *l̥*, *ń*, *j*, *g*, *k*, (*x*).

³ U obliku *živit* može biti i riječ o morfološkoj pojavi (poopćavanje vokala *i* prema prezentu).

3.4.2. Realizacija

Artikulacijske su distinkcije između dvaju afrikatskih parova zavrte, odnosno govor ima jedan par palatalnih afrikata *č* – *č̣*.

3.4.3. Distribucija i podrijetlo

3.4.3.1. Zvučni opstruenti zadržavaju zvučnost u finalnoj poziciji, npr. *bùbreg*, *lištopad*, *zûb*.

3.4.3.2. Distribucija je konsonanata također većinom slobodna. Svi se konsonanti, u načelu, mogu naći u inicijalnoj, medijalnoj i finalnoj poziciji u riječi, izuzimajući izvjesna ograničenja u konsonantskim skupovima.

3.4.3.3. U domaćim su riječima obični finalni skupovi *st*, *št* i *zd* (za *žd* nema potkrepa): *brêst*, *plâst*, *ponîznost*, *pôšast*; *prîšt*; *grôzd*. U primljenih su riječi ovjereni i drugi finalni skupovi, npr. *êscajg* 'pribor za jelo', *fundàment* 'temelj (građevine)', *krâmp*, *pîrinč* (uz novije *riža*), *špàjz* 'ostava'. Zgodimice se u finalnoj poziciji može prikovati vokal *i* kako bi došlo do razbijanja teško-ga finalnoga konsonantskoga skupa, npr. *mîšajfli* 'lopatica za smeće', *šîrajzli* (uz *žârâč*).

3.4.3.4. Finalno se može ostvariti skup od triju konsonanata, npr. *jedânâjst*.

3.4.3.5. Fonem *x* nerijetko je iščezao bez supstituta: *grâ*, *griòta*, *lâd*, *lâdan*, *ódat*, *râst*, *řskav*, *sârana*, *sarânit* pr. t. Nsg. neod. m., *strâ*, *třbu* ili na njegovu mjestu nastupaju fonemi *v* i *j*: *dùvân*, *glûv*, *krûva* Gsg., *mâčûva*, *pâzuv*, *sûv*, *ûvo*; *mîjur*, *snâja*, *strîja*. Ipak, njegovo je mjesto periferno jer danas nije potpuno nepoznat ovomu govoru: *dîxat*, *grêx*, *xmêl*, *xòklica*.

3.4.3.6. Fonem *f* ne dijeli sudbinu fonema *x*, odnosno u govoru je konzistentan: *fârma*, *fêšta*, *fijâker*, *fotêla*, *frâtar*, *frûla*, *jêftin*, *šlâuf* 'gumeno crijevo', *štâfir* 'miraz'.

Stari je skup *pv* očekivano rezultirao fonemom *f* u nalazu *ûfâne*.

Skup *xv* s jedne se strane svodi na *f*: *fâla*, *pořalit*, a s druge se strane iz skupa reducira prvi član: *svâčate*, *ûvatit*, *vâtat*.

3.4.3.7. Potvrna je razlika između *č* i *č̣*, stoga *č̣* dolazi prema ishodišnomu *ṭ* i sekundarnomu skupu *tâj*, kao i prema ishodišnomu *č̣*: *kùčâ*, *nôč̣*, *têleč̣i*; *č̣úvat*, *kôpâč̣*, *večera*.

3.4.3.8. Polazni *ḍ* i sekundarni skup *dâj* redovito su reflektirali kao *ẓ̌*: *čâẓ̌*, *mèẓ̌aš*, *mlâẓ̌i*, *prèẓ̌a*, *rôẓ̌ak*, *řẓ̌a*, *sùẓ̌ê*, *slâẓ̌i* Nsg. comp. m., *svâẓ̌a*, *tûẓ̌e* Nsg. neod. n., *zagraẓ̌ivat*, *žêẓ̌*, a u usamljenome je leksemu *gòspoja* razvijen *j*.

3.4.3.9. Prema **stj* = **skj* običan je skup *št*: *gòdîšte*, *gûšter*, *kršténe*, *natâšte*, *ògñište*, *prîšt*, *prâštaš* 2sg. praes., *prègršt*, *sîrište*, *štîpet* 'prstovet', *štùcat*. Samo se okaziono može pojaviti kakva šćakavska forma poput *pûšćat*, a poneko starije čeljade kaže *iščû* 3pl. praes. i *vriščî* 3sg. praes.

Stari **zdj* = **zgj* i sekundarni skup *zdaj* rezultirali su skupom *žž*: *grôžžje*, *gvôžžje*.

3.4.3.10. Ishodišni je skup *čr* u svim nalazima prometnut u *cr*: *crévo*, *cřn*, *cřv*, *cřven*, *cřvič*, *ùcřvan*.

3.4.3.11. U prezentskoj se osnovi glagola prefigiranih od glagola 'ići' ostvaruje skup *jd*: *dôjdemo*, *izâjdem*, *nâjde*, *prôjde*, a u infinitivnoj skup *jt*: *dôjt*, *izâjt*.

3.4.3.12. Nakon ispadanja poluglasa i metateze stara je zamjenička osnova *vəs-* prometnuta u *sv-*: *svâki*, *svî*; *svùdâ*.

3.4.3.13. Skup *št* u primjeru *pošténe* rezultat je razvoja staroga skupa *čt*.

Skup *št* inače nastupa i u primljenih riječi, npr. *štòk* 'drveni okvir koji okružuje i učvršćuje vrata ili prozore', *štrânga* 'debelo uže'.

3.4.3.14. Lateral *l* u značajnome se broju primjera čuva na dočetu finalnoga sloga osnova imenica, pridjeva i priloga: *ânžel*, *ból*, *pèpel*, *sòkol*, *sól*, *vól*; *bél*, *dèbel*, *kìsel*, *okrùgal*, *trùl*, *zrèl*; *pól*, ali je evidentiran i pokoji primjer tipa *pétōv*, *pòsōv* (uz *pòsō*). U unutrašnjemu je slogu također u mnoštvu potkrepa sačuvan: *ispōlcu* Lsg. 'pomagalo u obliku lopatice kojim se iz čamca ispljuskuje voda', *kólca* Gsg., *sèlski*, *stèlna*. U pr. r. m. sg. finalni je *l* prešao u *o*: *bácio*, *izneo*, *mètio*, *pòčeo*, *pòginio*; *bèžo*, *lègo*, *sazidō*, *stânovō*.

3.4.3.15. Ovjereni su ova ispadanja konsonanata u konsonantskim skupovima: *dn* > *n*: *spâne* 3sg. praes.; *kć* > *č* (*čér*), *ps* > *s* (*sòvat*, *sòvali* uz danas često i *psòvat*), *pt* > *t* (*tica*), *svr* > *sr* (*srâka*, *sřbī* 3sg. praes.); *tk* > *k* (*kò*, *nìko*), ali ipak *pć* (*pćela*, *pćelarski*). U skupu *dl* u imenici *gléto* 'dlijeto' konsonant *d* nije likvidiran, već se isti supstituira konsonantom *g* (ali *dlâka*).

3.4.3.16. Govor zna za kontaktnu disimilaciju *mn* > *vn*: *gúvno*, *távno*, ali *sedâmnâjst*. Spominjem i da se danas kaže *sùmñâmo*, dakle nema izmjene *mñ* > *mļ*. Distantna je disimilacija potvrđena u *blagosòvit*.

3.4.3.17. Kontaktne su asimilacije fakultativne, npr. *š ñùma*. Distantna je asimilacija očigledna u riječi *čřžma*.

3.4.3.18. Fonem *l* palataliziran je u *dèteļina*, *gļista*, *ļubènica*.

3.4.3.19. Sibilizacija često izostaje u DLsg. imenica ženskoga roda *e*-vrste: *dâski*, *dúgi*, *Prîvlaki*, *rúki*, *vòčki* dok se u NDLIpl. imenica muškoga roda glasovi sibiliziraju u nadmoćnome broju riječi: *bùbrezi*, *jâstuci*, *komíñci*, *òtârci*, *sùrduci*, *vòčñacima*, ali i *frùštuki*.

4. AKCENTUACIJA

4.1. Inventar

U inventaru je prozodema pet akcenata: kratkosilazni (*ä*), dugosilazni (*â*), akut/neoakut (*ã*), kratkouzlazni (*à*) i dugouzlazni (*á*) te nenaglašena kračina (*a*) i nenaglašena duljina (*ā*).

4.2. Realizacija

U primjerima s kratkosilaznim akcentom u nekim se prilikama može čuti i kratkouzlazni akcent, npr. *bòlest*||*bòlest*, *kùćal*||*kùća*, *vèčel*||*vèće*.⁴

4.3. Distribucija

4.3.1. Kratki se silazni akcent uglavnom javlja u inicijalnoj ili jednoj poziciji u riječi: *gřbavac*, *ïmenom* Isg., *mřin*, *mòzak*, *nřiva*, *plàmen*, *řtrikamo* Ipl. praes., *ždërete* 2pl. praes., a u efemernim je slučajevima ovjeren u drugim pozicijama: *beloüşka*, *jedinřca*.

4.3.2. Dugi se silazni akcent uglavnom javlja u inicijalnoj ili jednoj poziciji u riječi: *čûrkama* Ipl., *grêde* Apl., *křša* Gpl., *lêvak*, *lřpañ*, *pênžeru* Lsg., *sûnce*, *řest*, a iz drugih se pozicija najčešće povlači: *dòronka* 'batina, štap', *jedànãjsti*, *ovolikř*. U rijetkim se primjerima čuva nakon duljine: *mrãvř* Gpl., *snãřê* Gsg. jer je duljina u najvećemu broju slučajeva preuzela akcent.

4.3.3. Akut/neoakut dolazi u inicijalnoj i medijalnoj poziciji: *dûbiř* 2sg. praes., *korêne*, *prãsaca* Gpl., *sarãnit* pr. t. Nsg. neod. m., *skrênem*, *řesti*, *ugûřiř* 2sg. praes., *žumãlaka* Gpl., a iz finalne se pozicije redovito povlači: *òtřt*, *odazòvû se* 3pl. praes., *òzëpst*, *pòdnët*, *sa sudbìnòm*, *vòdë* Gsg. U jednosložnim riječima alternira s dugim silaznim akcentom: *jãl*||*jã*, *krřž*||*krřž*.

4.3.4. Dugi se uzlazni akcent ostvaruje pri regresivnome pomicanju siline s finalnoga ili medijalnoga sloga na predakcenatsku duljinu: *čámci* Npl., *iseľávaju*, *glásu* Lsg., *povrédio* pr. r. m. sg., *strána*, *svétac*, *vrátite* 2pl. imper., uz veoma rijetka odstupanja: *řklõcã*, *žgãncř*. Distribucija mu je u pravilu ograničena na ultimi i u jednosložnih riječi.

4.3.5. Kratki se uzlazni akcent pojavljuje pri regresivnome pomicanju siline s finalnoga ili medijalnoga sloga na predakcenatsku kračinu: *kòbili* Dsg., *pàrica* 'vršnjakinja', *pijàndura*, *pòkiso* pr. r. m. sg., *sèlo*, *svèdok*, *zàlazi* 3sg. praes. Distribucija mu je u pravilu ograničena u finalnoj poziciji i u jednosložnih riječi.

⁴ U hrvatskim je govorima zapadne Bačke Sekereš (1980: 143) zabilježio identičnu pojavu, npr. *govëdina*, *přsma*, *ostãvila* te pridodaje: „Međutim, velika većina riječi tog akcenatskog tipa govori se još s kratkosilaznim akcentom“. Isto je u novije vrijeme u nekim primjerima u govoru mjesta Sonte, koje se nalazi nedaleko Aljmaša, na suprotnoj strani Dunava, potvrđio i Galović, npr. *klëknit*, *komřija*, *vřna*, *žřto* (2020a: 56).

4.3.6. Stare se postakcenatske duljine javljaju razmjerno rijetko: *jünād*, *nërāst*, ali *bölest*, *cüre* Gsg., *krātki*, *pokāžem*, *prösim*, *sēdmi*, *vëdim*.

4.3.7. Sekundarne se postakcenatske duljine, koje su nastale povlačenjem akcenta, u pravilu dobro čuvaju. No, u nekoliko sam primjera zapisao i tip *igála* Gpl., *Šokáca* Gpl.

4.4. Ostale napomene

4.4.1. Preskakanje je akcenta veoma frekventno: *iz Aljmaša*, *kröz šumu*, *nā jesen*, *nā more*, *nā noge*, *nā sokak*, *prëko dana*, *ù Dunav*, *ù glas*, *ù grad*, *ù red*, *ù Osek/Osjek*, *ù stranu*, *ù vodu*.

4.4.2. Duljenje je pred sonantom većinom izostalo u finalnim slogovima: *dëbel*, *dëm*, *jëcam*, *köñ*, *nëgov*, *pün*, *sür*, *zdräv*, ali ipak *gnôj*, *kráj*, *ráj*. Duljenje u unutrašnjim slogovima dokazuje nekoliko primjera: *jârca* Gsg., *pâlca* Gsg., *stârca* Gsg., *sünce*. Interesantno je što je ovdje zabilježen dugi silazni akcent iako bi se u sjevernoj zoni slavonskoga dijalekta očekivao akut/neoakut. Usp. i slogove s kojih je akcent povučen: *dívōjka*, *òpānci* Npl., *òtārka* Gsg.

4.4.3. Premda prethodni istraživač bilježi interesantan akcent *rešëta* Npl. (str. 42. u upitniku), tip svojstven podravskim (i kajkavskim) govorima, ali također i *imëna*, *ramëna* (str. 9. i 18. u upitniku), danas je sustavan tip *imëna*, *rešëta*, *vremëna* i sl.

4.4.4. Kod starijega su naroda zanimljivi komparativi s akutom/neoakutom poput *belji*, *čvrstiji*, *plaviji*, *svetliji*, oblici poznati nekim podravskim govorima premda danas preteže tip *stàriji*.

4.4.5. Neke imenice srednjega roda u Lsg. s dugim korijenom glase *na mësu*, *na môru*, *na zlātu*, dakle nisu ovjereni likovi tipa *móru*, *zlātu* i sl.

4.4.6. U primjerima tipa *ruje* obično je kračina: *pļuje*, *sùje/psùje*, ali *kúje*.

4.4.7. Kako je gore spomenuto, govor je Aljmaša prema Sekerešu pripojen XVI. akcenatskoj skupini gdje se govori *râdnik*, *nôž*, *sačüvam*, *vòdë*, *gospòdâr*, *dívōjka*, *òstō*, *rúkōm*, *kazívō*, *nòsili*, *kázali*, *òtac*, *víno*, a na istome mjestu autor pridodaje: „U Aljmašu se kod starijeg svijeta mogu čuti oblici *nōž*, *râdnik*, *sačüvam*, ali kod mlađeg svijeta preovladavaju književni oblici“ (1977: 190). Novija su istraživanja pokazala mnoga podudaranja, ali i ponešto starije stanje u dijelu primjera. Naime, u jednosložnih je riječi tipa *nož* i danas sasvim običan čas akut/neoakut, čas dugi silazni akcent; akut/neoakut na prvome se slogu još dobro drži, uglavnom i u medijalnome u primjerima tipa *sačüvam*; u finalnim se pozicijama dugi silazni akcent iz medijalnih i finalnih pozicija povlači, dakle vrijedi tip *òstō*; dominira njegov tip *rúkōm*, *kazívō* uz izolirana odstupanja tipa *svñhá* Gpl.; ostaje tip *nòsili*, *òtac*; ostaje tip *kázali*, *víno* ako se izuzmu zbilja rijetke potvrde tipa *bākë* Npl.

5. MORFOLOGIJA

5.1. Imenice

5.1.1. Neke imenice muškoga roda u jednini nemaju krajnje *-in*, npr. *Čigan*, *čòban*.

5.1.2. U imenica tipa *ràme* u svim padežima, izuzev NAVsg., osnova je proširena infiksom *-n-*, npr. *ìmenom* Isg., *raménā* Gpl., *sěmena* Gsg., *těmenu* Lsg., *vřěmena* Gsg. itd.

Registrirane su i osnove proširene s *-t-*, npr. *bùretu* Lsg., *jàheta* Gsg., *pìletu* Dsg., *pùleta* Gsg. itd. Imenica *ùvo* ima deklinaciju *ùva* Gsg., *ùvu* Lsg. itd., a mogu se gdjekada čuti i oblici tipa *na ùvetu*. U množini su uobičajeni likovi *ùši* Npl., *ùšiju* Gpl., *ùšima* Dpl. itd., to jest nisu ovjereni oblici tipa *uše-sa*. Imenica *sřce* ima deklinaciju *sřca* Gsg., *sřcu* Lsg., *sřca* Npl. itd. kada je u pitanju mišićav organ, srce, a u množini se, kada je riječ o srcolikim ukrasima, govori i *sřceta* Npl.

5.1.3. U DLsg. imenica *e*-vrste u opserviranome je govoru redovito *-i*: *jéli* 'vrsta crnogoričnoga stabla, jela', *kīši*, *nīvi*, *sušici* 'vrsta zarazne bolesti, tuberkuloza, sušica', *trávi*, odnosno nema nastavka *-e* za koji znaju određeni govori slavonskoga dijalekta, pa i govori koji nisu ekavski. Već se u susjedstvu Aljmaša, točnije u podunavskome dijelu zapadne Bačke, susreće taj nastavak (Galović 2020a: 57).

5.1.4. Imenice koje znače 'neživo' imaju Asg. = Nsg., npr. *pròsluk*, *tànīr*, *tôr*, a imenice koje znače 'živo' imaju Asg. = Gsg., npr. *bràta*, *fràtra*, *lòvca*. Pojava se, pak, Asg. = Gsg. i za značenje 'neživo' svodi na pojedinačne slučajeve, npr. *něčemo gráška jěst*.

5.1.5. U Isg. imenica *a*-vrste alterniraju nastavci *-on* i *-en*, ovisno o palatalnosti finalnoga konsonanta osnove: *čòbanom*, *klùpkom*, *kûmom*, *něčakom*; *gròžžem*, *mišēm*, *ùlem*, ali su ovjereni i pojedini izuzetci: *čámcom*, *čèkičom*, *klúčom* (uz *klúčēm*). U imenica je ženskoga roda *e*-vrste dosljedno *-om*: *kràvom*, *mrěžom*, *zèmlōm*. Imenice *i*-vrste imaju nastavak *-om/-jom*: *bòščom*, *màščom*, *sòlōm*, a nije rijedak ni *-i*: *bòlesti*, *kòpiladi*, *čâži*, *zòbi*.

5.1.6. U jednosložnih su imenica muškoga roda, kao i u dijelu dvosložnih, osnove redovito proširene množinskim infiksom *-ov/-ev-*: *bògovi*, *bùbñevi*, *gòlubovi*, *gràdovi*, *gròbovi*, *klúčevi*, *lèkovi*, *pánevi*, *plíkovi*, *púževi*, *sīnovi*, *sněgovi*, *štrikovi*, *tòčkovi*, *tòrovi*. Iako su duge množine obilato potvrđene, rjeđe se pojavi i kakva kratka množinska forma, npr. *sòkoli*.

Treba spomenuti i pokoji nalaz tipa *òbadovi*, *stùpcevi*, dakle s proširkom.

U slavonskome dijalektu „dolazi kadšto i u nom. pl. (i u ostalim padežima) *-ov-* mjesto zakonitoga *-ev-*, na pr.: *krížòvi* (Varoš), *brošòve* (Gradište)“

(Ivšić 1913: 212), kao što je u aljmaškome registriran oblik *nóžovi*, no ta je pojava ovdje ograničena domašaja.

5.1.7. U Gpl. imenica *a*-vrste i *e*-vrste pretežit je nastavak *-a*: *čâmaca*, *golubóvā*, *jěžēva*, *komāraca*, *kónā*, *korákā*, *lovácā*, *nòkata*, *òrasa*, *tétkōva*, *vrågōva*, *vùkova*; *krílā*, *piličā*, *pīsama*, *rèbara*, *séla*, *stābala*, *zvōna*; *brēsāka*, *dasákā*, *gòdina*, *gūsaka*, *jāsala*, *ovácā*, *pātāka*, *planínā*, *štāka*, *zemālā*, *zgrāda*, a u određenome je opsegu zastupljen i nastavak *-i*: *cřvī*, *mesécī*, *mrávī*; *kōli*, *vrāti*; *bāšći*, *kòlěvki*, *kròšñī*, *pètěļki*, *rínglī*. U ženskome se rodu imenica *e*-vrste kao relikat može pojaviti nulti nastavak u usamljenim primjerima: *gòdin*, *kńig*. Nastavak *-u* iz nekadanjih *o*-osnova nastupa u riječima *rūku* i *nōgu*. U imenica *i*-vrste prevagu ima nastavak *-i*: *kòsti*, *stvárī*, *vásī*, *večērī*, *zapovédī*, a u nekih se imenica javlja i stari dualni *-iju*: *òčiju*, *ùšiju*. Interesantno je da imenica *nòč* lavira između formi *nòči* i *nòčiju*.

5.1.8. U DLlpl. sviju rodova pretežit je nastavak *-ima*, odnosno *-ama*: *àmperima*, *brėgovima*, *frātrima*, *kajásima*, *kònima*, *kòtlovima*, *sīnovima*, *tańirima*; *jájima*, *kolicima*, *ramènima*, *rešètima*, *sèlima*; *grédama*, *jāslama*, *küčāma*, *nògama*, *svìnama*, *ùsnama*, *žènama*; *čėrima*, *kòstima*, *nòčima*. Vrijedno je podvući da su i danas žive forme poput: *na žėpova*, *u òpanaka*, *u svātova*; *na vrāti*; *na čòrapa*, *po pāpuća*, *po stòlica*, *u āļina*, *u còkula*, *u fotělā*, no one ne pokazuju veliku frekvenciju.

5.1.9. Apl. imenica muškoga roda redovito se pravi nastavkom *-e*: *sīnove*, *šešire*, *vòlove*. Ivšić napominje kako se na istoku posavskih govora „u ak. pl. govori obično *c*, *z* i *s* mjesto *k*, *g* i *h*, na pr.: *lívce* (: lijevke, Andrijevc), *nāplace* (: naplatke, St. Mikanovci), *dvójce* (Čajkovci), *obòjce* (Budrovci) (...)“ (1913: 215), a takve se forme s analoški palataliziranom osnovom, doduše rjeđe, mogu čuti i u ispitivanome govoru, npr. *bārjace*, *žāce*.

5.2. Zamjenice

5.2.1. U Isg. lične zamjenice za 1. lice nastupa oblik *sā mnom*, a u Isg. lične zamjenice za 2. lice *tòbom*, dakle dolaze osnove *mn-* i *tob-*. Mjesto 'njih' govori se *nīju/nī*. U DLI 1. i 2. lica množine evidentirani su stari dualni oblici *nāma*, *vāma*.

5.2.2. Stara je osnova *sob-* registrirana u Isg. povratne zamjenice: *sā sobom*.

5.2.3. Među posvojnim je zamjenicama bitno zabilježiti lik *ně* u značenju 'njezin', npr. *ně būnar*; *tò je ně bila ròžena tětka* iako cirkulira i *nēn/nēn*, npr. *nēna māmā se nāpatila*; *vèliku nēnu kùću*. Mjesto 'njihov' govori se *nēv*, npr. *nēva máčuva*.

5.2.4. Pokazne su zamjenice u Nsg. muškoga roda *òvājļòvaj*, *tāj*, *ònājļònaj*.

5.2.5. Pokazni zamjenički pridjevi glase *ovākī/vāki, onākī/nāki, tākī/tāki*.

5.2.6. Upitne i odnosne zamjenice jesu *kò* i *štà/štò*.

5.2.7. Ovjerene su pridjevske zamjenice *kòji, čiji, kākī* te *kolikī*.

5.2.8. U značenju je 'netko' registrirano *nīko*, a u značenju je 'netko' registrirano *nēko*. Značenje 'nešto' pokriva *nēšta*, a značenje 'ništa' pokriva *nīšta*.

5.3. Pridjevi

5.3.1. Neodređeni su pridjevi u deklinaciji u pravilu priklonjeni nastavcima zamjeničko-pridjevske deklinacije. Evidentiran je tip *malog(a) – vručeg(a)*, to jest razlikuju se nastavci tvrdih i mekih osnova.

5.3.2. Komparativi se obično tvore pomoću sufikasa *-j-* i *-ij-*: *dēbli, dūbli, jāči, mlāži, širji, tvrži; belji, noviji, plaviji, slabiji,*⁵ *stāriji*, u ograničenome broju slučajeva i pomoću sufiksa *-š-*: *lākši, lēpši, mēkši*. Pozornost plijeni lik *dobrīji/dòbriji*. Ima i primjera supletivnih oblika komparativa, npr. *māni, vēči*.

5.3.3. Superlativ se tvori prefiksom *naj-* koji se predmeće komparativu, npr. *nājmāni*.

5.4. Brojevi

5.4.1. Izdvajaju se oblici brojeva 11 – 19, koji su važni zbog sufiksa *-najst*, npr. *jedānājst, pētnājst, šēsnnājst, osāmnājst*. Desetice glase *dvādeset, trīdeset* te *četrdēsēt, šezdēsēt* itd.⁶ Za 100 se obično kaže *stòtina*, pa tako i *dvē stòtine, trī stòtine, šest stòtina* itd. Za značenje se 'tisuća' kaže *xīlada*.

5.4.2. U brojevnih je imenica zabilježen formant *-er-*: *čētvero, pētero*.

5.5. Glagoli

5.5.1. Infinitivi su često apokopirani: *krāst, krūnit* 'odvajati zrnje s kukuruznoga klipa, runiti', *pòmoč, pripovédāt*, no nisu rijetki ni cjeloviti infinitivi.

5.5.2. U infinitivu je glagola II. vrste i oblicima tvorenima od infinitivne osnove sustavan formant *-ni-* (< *-ny-): *brīnit, dīgnit, krénit, spoménit, šāpnit, utāknit; gūrnili, krénili, māknili, ošinio, pòginio, skīnila, ūginila*.

5.5.3. U 3pl. praes. više je nastavačnih morfema: *bācaju, brānu, čútē/šútē, darívaju, divānu, izbūše, lētū, mēšaju, nēčedu, nòse, pòjedu, prežívaju, pūste, razgovárajū, skūpe, vèruju, vòlu, vūkū, znāju, zòvū, zrījaju*.

⁵ Taj je akcent zabilježen kod starije čeljadi, a danas se većinom napušta. Frekventnije je *nōviji, slābiji* itd.

⁶ Mogu se čuti i likovi tipa *osamdēs* i sl.

5.5.4. Koristi se futur I.: *mèni će sŕce pùknit; òn će ràtovati*. Ako se oblici pomoćnoga glagola nađu iza infinitiva, oni prianjaju na infinitivnu osnovu: *čijaćemo pèrje; dõće pòmoć čìstit; stàvićeš bibera*.

5.5.5. Perfekt se tvori od nenaglašenoga prezenta pomoćnoga glagola *bit* i glagolskoga pridjeva radnoga određenoga glagola: *rádio je u pòdrumu kod gròfa; sìnòć je bila u cŕkvi*. U stanovitim se okolnostima može izostaviti pomoćni glagol, npr. *sèstra mu imala karcìnòm*.

5.5.6. Aorist je jedva čujan, npr. *glèdaju, a mĩ òdosmo*.

5.5.7. U kondicionalu pomoćni glagol za sva lica glasi *bi*.

5.5.8. Imperativni su oblici zanimljivi. Pored *dáj, dĭgni, klèkni, nàmesi, òdreži, pòreži, tŕći, zapíši; donèsite, idite, otídite, ràspuknite* čujemo *pĩ, pòpĩ, prèlĩ, sĩ 'sij'*. Za poticanje radnje može se čuti *dè: dè odnèsi*. Glede niječnoga imperativa, zabilježena je tvorba od posebnih oblika *nèmōj, nèmōjmo, nèmōj-te*, npr. *nèmōj da čùjem da si ga zvala; nèmōj mi pričát glúposti; nèmōjte joj srèću kvárit*, zatim od čestice *ne* i oblika imperativa, npr. *ne nòsite ništa sà sobom*, a nerijetko je zastupljena i tvorba pomoću čestice *nèka, nèkate*, npr. *nèka ga ùdariti!; nèka mu kázat!; nèka sòvati!*

5.5.9. Glagolski se pridjev trpni u mnogim slučajevima tvori pomoću sufiksa *-t-*: *izokrènitò, narānit, òženit, pòpito, ràstavita, sākrito, ùčínita, ùsvojit, ùvenito*, ali i *pùšćen, spāšen*.

5.5.10. Glagolski prilog prošli nije evidentiran. Glagolski se prilog sadašnji obično tvori pomoću sufiksa *-ć*, npr. *sìgrajuć (se), tŕččć*, no mogu se pojaviti i forme s *-ći*.

5.6. Nepromjenjive vrste riječi

5.6.1. Među priložima ističem da su frekventne forme *dòle* i *gòre*, ali stariji narod također kaže i *dòlu* i *gòru*. Prilozi vremena jesu *dānas, sùtra, nòčas, sìnòć* itd., a u značenju se 'jučer' rabi forma *jùčē*. Interesantna je svakako i forma *sādē* u značenju 'sada'. U značenju se 'stalno' koristi *stálno* i posuđenica *fürt*.

5.6.2. Veznik 'kao' obično se govori u liku *ko*, npr. *lĭje ko lúdo; mĩ smo se slágale ko sèstre*.

6. ZAKLJUČAK

Na temelju se novijega terenskoga istraživanja u radu se iznose fonološke i morfološke značajke mjesnoga govora Aljmaša u istočnoj Hrvatskoj. Vokalski sustav ima pet vokala u dugim i pet vokala u kratkim slogovima, a silabem je *i ĭ*, koji može biti dug i kratak. Govor je svojim temeljem ekavski iako je ovjeren jak prodor jekavskih formi. Očekivan je razvoj starih vokala

($\partial > a$; $\epsilon > e$; $q, l = u$). Konsonantski sustav raspolaže ovim fonemima: *b, p, m, v, f, d, t, c, z, s, l, n, č, ž, š, r, l, ŋ, j, g, k, (x)*. Fonem *x* jest periferan, a fonem *f* u cijelosti stabilan. Riječ je o štakavskome govoru s ponekom šćakavskom formom. Običan je skup *cr*, a skupovi *jd* i *jt* nastupaju u nalazima tipa *dōjde* i *dōjt*. Finalni je *l* pretežito očuvan u imenica, pridjeva i priloga, kao i na dočetku unutarnjega sloga dok je u pr. r. m. sg. prešao u *o*. Govor zna za pet akcenata te za nenaglašenu kračinu i nenaglašenu duljinu. Preskakanje je akcenta veoma frekventno, a duljenje je pred sonantom većinom izostalo. Duge množine očekivano dominiraju. U Gpl. imenica *a*-vrste i *e*-vrste pretežit je nastavak *-a*, u dijelu primjera i *-i*, a u neznatnome broju primjera i poneki drugi nastavci. U imenica je *i*-vrste običan *-i* uz *-iju*. U DLipl. sviju rodova pretežit je *-ima*, odnosno *-ama*, a ima i drukčijih rješenja. Lik *ñē* obično nastupa u značenju 'njezin', a u značenju 'njihov' govori se *ñēv*. Dolazi *òvāj|òvāj, tāj, ònāj|ònaj*, zatim *ovākī|vāki, onākī|nāki, tākī|tāki*. Komparativi se obično tvore pomoću *-j-* i *-ij-*. Važni su oblici brojeva tipa *jedānājst*. U brojevnih je imenica formant *-er-*. Infinitivi su većim dijelom apokopirani. Glagoli II. vrste imaju formant *-ni-*. U 3pl. praes. ovjereni su različiti nastavci. Glagolski se pridjev trpni često tvori pomoću sufiksa *-t-*. Premda su, dakle, novije okolnosti i noviji utjecaji s različitih strana učinili svoje, u govoru se Aljmaša sačuvao znatan broj posebnosti svojstvenih slavonskomu dijalektu, osobito kod starijega svijeta.

LITERATURA

- Galović, Filip. 2020a. Govor mjesta Sonte u Vojvodini. U: Bilić, Anica (ur.). *Šokačka rič 17. Zbornik radova Znanstvenoga skupa 'Slavonski dijalekt' s međunarodnim sudjelovanjem*, 43–63. Vinkovci: Zajednica amaterskih kulturno-umjetničkih djelatnosti Vukovarsko-srijemske županije.
- Galović, Filip. 2020b. Govor Srednjega Lipovca (pored Nove Kapele). *Lingua Montenegrina* 13/1: 87–106.
- Galović, Filip. 2020c. Pogled na govor Monoštora i njegov leksik. U: Bara, Mario; Galović, Filip; Mihaljević, Lucija (ur.). *Etnokulturni identitet Hrvata u Vojvodini: povijesni i suvremeni procesi*, 217–233. Zagreb: Hrvatsko katoličko sveučilište.
- Galović, Filip. 2021. O govoru mjesta Davora (u slavonskoj Posavini). U: Bilić, Anica (ur.), *Šokačka rič 18. Zbornik radova Znanstvenoga skupa 'Slavonski dijalekt' s međunarodnim sudjelovanjem*, 135–152. Vinkovci: Zajednica amaterskih kulturno-umjetničkih djelatnosti Vukovarsko-srijemske županije.

-
- Galović, Filip. 2022. Mjesto nekih narodnih govora u Vojvodini u okviru slavonskoga dijalekta. U: Čeliković, Katarina (ur.). *Dani hrvatske knjige i riječi – Dani Balinta Vujkova: Zbornik radova s međunarodnog znanstveno-stručnog skupa 2021.*, 23–38. Subotica: Hrvatska čitaonica – Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata.
 - Galović, Filip. 2023. Govor mjesta Pavlovaca (kod Nove Kapele). *Hrvatski dijalektološki zbornik* 27: 15–35.
 - Ivšić, Stjepan. 1913. Današnji posavski govor. *Rad JAZU* 196 (I): 124–254; *Rad JAZU* 197 (II): 9–138.
 - Kapović, Mate. 2008. O naglasku u staroštokavskom slavonskom dijalektu. *Croatica et Slavica Iadertina* 4/4: 115–147.
 - Kapović, Mate. 2015. *Povijest hrvatske akcentuacije. Fonetika*. Zagreb: Matica hrvatska.
 - Kolenić, Ljiljana. 1998. Slavonski dijalekt. *Croatica*, 27/45–46: 101–116.
 - Lisac, Josip. 2003. *Hrvatska dijalektologija 1: Hrvatski dijalekti i govori štokavskog narječja i hrvatski govori torlačkog narječja*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
 - Lukežić, Iva. 2012. *Zajednička povijest hrvatskih narječja. 1. Fonologija*. Zagreb – Rijeka – Čavle: Hrvatska sveučilišna naklada – Filozofski fakultet u Rijeci – Katedra Čakavskog sabora Grobnišćine.
 - Lukežić, Iva. 2015. *Zajednička povijest hrvatskih narječja. 2. Morfologija*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada – Filozofski fakultet u Rijeci – Katedra Čakavskog sabora Grobnišćine.
 - Sekereš, Stjepan. *Aljmaš*. Upitnik za SHDA. (U rukopisu).
 - Sekereš, Stjepan. 1967. Klasifikacija slavonskih govora. *Zbornik za filologiju i lingvistiku*, 10, 133–145.
 - Sekereš, Stjepan. 1980. Govor Hrvata u zapadnoj Bačkoj. *Zbornik za filologiju i lingvistiku* 23/1: 135–205.
 - Sekereš, Stjepan. 1989. Areali ikavskog, ekavskog i ijekavskoga govora u slavonskom dijalektu. *Hrvatski dijalektološki zbornik* 8: 135–144.

LOCAL DIALECT OF ALJMAŠ

Aljmaš is located in the Osijek-Baranja County and together with Bijelo Brdo, Dalj and Erdut belongs to the Municipality of Erdut. Until today, this local dialect has not been dialectologically described, although the basic linguistic facts about it are known. Based on recent field research, the paper presents the phonological and morphological features of the local dialect of Aljmaš.

Keywords: local dialect of Aljmaš, phonology, morphology, Slavonian dialect, Štokavian dialect group